

kringen (republieken), die overeenkomstig daarvoor opgestelde laancontracten beheerd werden door laanmeesters namens de ingelanden. Hun bestaan wisten ze te rekken tot na het midden van de negentiende eeuw, toen hun de genadeslag werd toegebracht door de uitvoering van de uitbreidingsplannen van Rose.

Was ten oosten van het Haringvliet in 1591 het Buizengat gegraven, de door de stad in 1596 aangekochte aanwassen buiten de Oostzeedijk kwamen ook in exploitatie. In 1689 werd de Admiraliteitswerf verplaatst van het oosteinde van de Nieuwehaven naar het Reuzeneiland in het Buizengat (voortaan Boerengat); in oostelijke richting werd het Boerengat in 1699 verlengd met een (nieuw) Buizengat. Op het eiland ten zuiden daarvan, naar de pachter Cornelis Bos Bosland of Bosjeseiland genoemd, werden enige houtzaagmolens gesticht. In 1769 werd het derde eiland ter hoogte van de herberg 'In den Rustwat' van stadswege beplant: de (Oude) Plantage ¹¹³).

In de jaren 1694-1702 werd in het Coolse gebied bezuiden de Westzeedijk, tussen de vest en de dwarsdijk, die later Scheepstimmermanslaan zou gaan heten, de Zalmhaven gegraven ten gerieve van de scheepstimmerlieden en houtkopers en in 1699-1702 daar ter plaatse het Eerste Nieuwewerk (zuidgrens: Westerstraat) aangelegd ¹¹⁴). Naar de wens van de scheepstimmerlieden, die zich rond de Zalmhaven hadden te vestigen, werd op 23 augustus 1704 door de Staten van Holland octrooi verleend tot *vergroting van de stadsjurisdictie* met voornoemd gebied ¹¹⁵). Inmiddels was in 1702 besloten om het Coolse gebied bewesten de dwarsdijk (Scheepstimmermanslaan), dat ingenomen werd door wei- en tuinland van vooraanstaande stedelingen, in te dijken. Zo ontstond de Muizenpolder tussen Westzeedijk en Nieuwewerksdijk (de huidige Parklaan), dwarsdijk (Scheepstimmermanslaan) en de dijk die Kievitslaan zou gaan heten; in de achttiende eeuw bebouwd met fraaie buitenhuizen ¹¹⁶). Het Tweede Nieuwewerk dateert van ca. 1850 en was de indijking van de buitengorzen bezuiden de Westerstraat-Parklaan ¹¹⁷).

De plaat Feyenoord was in 1591 en 1658 door de stad gekocht met het doel door het aanleggen van strekdammen de waterloop van de rivier in een voor Rotterdam gunstige zin te regelen. In 1714/1722 stond de heer van West-IJsselmonde het heerlijk recht over Feyenoord af aan de stad, die in verband met de bouw van een Pesthuis aldaar meer zeggenschap wens-